

EFEKTNE LAVA, HEAD SOLISTID: Helen Lokuta kehastamas ühte peaosalist Nina Glucksteini.

Õnnetu(se) valem

Uue eesti ooperi puhul osutus tulemus ootustest märksa kehvemaks, leiavad **Harry Liivrand** ja **Toomas Zupping**.

Mari Vihmandi ooper "Armastuse valem", esietendus 17. oktoobril Rahvusooperis Estonia. Lavastaja **Liis Kolle**, dirigent **Arvo Volmer**.

"Kui lääge! Ha-ha-ha-haa... Lame! Nõme! Missugune kitsi!" Sellise tsitaadiga ooperi libreto st loo võiks lühidalt kokku võtta helilooja **Mari Vihmandi** uudisteose, mida ajakirjanduse poolt ootusärevaks aetud publik sai näha 17. oktoobril Estonia teatris. Aga mingem konkreetsemaks.

Uueks algupäraseks ooperiks klassifitseeritud teos nimega "Armastuse valem" (libreto **Mari Vihmandi** ja **Maimu Berg**) põhineb argentiina kirjaniku **Esther Vilari** 1985. aastal ilmunud ja väidetavalt Saksamaal ja Argentinas kultusraamatu staatusse tõusnud lühiromaanil "Nina Glucksteini matemaatika". Esietenduseks üllitatud **Vilari** eesti keelde tõlgitud (**Mari Vihmandi**) raamat pealkirjaga "Armastuse valem" osutub kahjuks vaimuvaese armastusetraktaadi ja viletsa naisteka sümbioosiks. **Vilar** püüab antiigiklassikute juhuslikke värsilõike kasutades paigutada oma kirjatükki kõrvuti suurte aegumate traagiliste armulugudega nagu näiteks Shakespeare'i "Romeo ja Julia".

Lühiromaan tegeleb aplombikalt "armastuse valemi" leidmisega, kuid autori pakutud valem on justkui paremad päevad minetanud neurassteenilise vambi kättemaks neile, kes kordki on tundnud armastust. Et teised iialgi ei kogeks seda, millest ta ise kas siis lolluse või võimetuse pärast ilma jäi. "Selleks, et meest igavesti enda külge kõiata, ei tohi naine talle oma armastust enam kunagi siiralt tunnistada," väidab **Vilari** armastuse valem. Nii pidavat naine muutuma iidoliks, keda ikka ja jälle vallutada. Ka kõi-

ne tonaalsus kujundab kokkuvõttes kogu ooperi emotsionaalselt staatiliseks ning rusuvaks, armastus kui nauding ei vääri heliloojalt ühtegi rõõmsat kujundit, kuigi õnnelikke hetki ju peategelaste rikka juuditari **Nina** ja tangolauljast masside iidoli **Chucho** vahel on. Seepärast jääb hoomamatuks ka ooperi finaalis peategelaste surmaga kaasnev traagika. Tundub, et **Chucho** tapmine austajate poolt on võikalt loogiline – rahva kättemaks ajuvabade lugude esitamise eest (ooperis laul "Astronaut ja Kuu"). Ennast rahva (argentiinlaste!!!) südamesse laulda pole selliste lauludega lihtsalt võimalik. Ilmselt on **Chucho** enne "valemi" leiutamist laulnud palju ilusaid ja kirglikke laule (mida meie kahjuks ei kuule). Versioon 2: **Chucho**, saades aru, et tema **Nina** ei armasta teda ja tema loominguline anne on kadunud, viskub rahva hulka ning tapab ennast ise **Nina** kingitud noaga.

Meie rahvusooperi solistid (**Helen Lokuta**, **Renne Soom**, **Riina Airene**) annavad endast vist parima, kuid kahjuks pole helilooja ühelegi nendepoolt kehastatud peategelasele andnud erilist materjali näidata oma vokaalseid võimeid ja näitlejameisterlikkust. **Vihmandi** iseloomustab oma tegelasi vaid väliselt. Vokaalselt oleks nagu tegemist pika teatraliseeritud keskpärase tekstiga kooriteosega, milles meisterlauljate andeid ja oskusi pole vaja raisata. Ooperikoor ja ajakirjanike rolle esitanud kvintett (**Angelika Milk**, **Janne Ševtšenko**, **Juuli Lill**, **Andres Köster**, **Priit Volmer**) tegid kehvast asjast saia ehk tasemel etteaste nii muusikaliselt kui ka koreograafiliselt. Kas kiita tuleks siinkohal lavastajat **Liis Kollet** või Brasiilia külaliskoreograafi **Ana Mondinit**, või hoopis mõlemat?

Onnetu(se) valem

Uue eesti ooperi puhul osutus tulemus ootustest märksa kehvemaks, leiavad **Harry Liivrand** ja **Toomas Zupping**.

Mari Vihmandi ooper "Armastuse valem", esietendus 17. oktoobril Rahvusooperis Estonia. Lavastaja **Liis Kolle**, dirigent **Arvo Volmer**.

"Kui lääge! Ha-ha-ha-haa... Lame! Nõme! Missugune kitsi!"

Sellise tsitaadiga ooperi libretoost võikski lühidalt kokku võtta helilooja **Mari Vihmandi** uudisteose, mida ajakirjanduse poolt ootusärevaks aetud publik sai näha 17. oktoobril Estonia teatris. Aga mingem konkreetsemaks.

Uueks algupäraseks ooperiks klassifitseeritud teos nimega "Armastuse valem" (libreto **Mari Vihmand** ja **Maimu Berg**) põhineb argentiina kirjaniku **Esther Vilari** 1985. aastal ilmunud ja väidetavalt Saksamaal ja Argentinas kultusraamatu staatusse tõusnud lühiromaanil "Nina Glucksteini matemaatika". Esietenduseks üllitatud Vilari eesti keelde tõlgitud (**Mari Vihmand**) raamat pealkirjaga "Armastuse valem" osutub kahjuks vaimuvaese armastusetraktaadi ja viletsa naisteka sümbioosiks. Vilar püüab antiigiklassikute juhuliklike värsilõike kasutades paigutada oma kirjatükki kõrvuti suurte aegumata teatragiiliste armulugudega nagu näiteks Shakespeare'i "Romeo ja Julia".

Lühiromaan tegeleb aplombikalt "armastuse valem" leidmisega, kuid autori pakutud valem on justkui paremad päevad minetanud neurassteenilise vambi kättemaks neile, kes kordki on tundnud armastust. Et teised ialgi ei kogeks seda, millest ta ise kas siis lolluse või võimetuse pärast ilma jäi. "Selleks, et meest igavesti enda külge kõiata, ei tohi naine talle oma armastust enam kunagi siiralt tunnustada," väidab Vilari armastuse valem. Nii pidavat naine muutuma iidoliks, keda ikka ja jälle vallutada. Ka kõige tulisem ja siiram armastus kustub üsna kiiresti, kui ta peab lakkamatult jäiselt seinalt tagasi pörkuma, ning viib armastaja meeleheittele või enesetapule. Raamatu ideeline ühekülgusus, triviaalne proosatekst ja banaalsed teemakesed nagu Öhtulehe olematu suhtekorraldaja Stella "juhendid" saavadki saatuslikuks ooperi libretole, millest omakorda johtub ooperi dramaturgiline tühjus.

HEA OOPERI MUUSIKA JA DRAMATURGIA peaksid olema niivõrd väljendusrikkad, et ei balletitantsijatel ega tsirkuseartistidel poleks vaja lavalist tegevust dubleerida (iseenesest professionaalselt sooritatud etteasted). Vihmandi eklektiline muusika sisaldab ju huvitavaid orkestraalseid seadeid ja veidi argentiinalikku koloriitigi (akordionisti partii **Jaak Lutsojalt**), kuid on ülepaaisutatult depressiivne. Juba etenduse algusest peale muusikalist joonist rõhuv ärevalt minoor-

ne tonaalsus kujundab kokkuvõttes kogu ooperi emotsionaalselt staatiliseks ning rusuvaks, armastus kui nauding ei vääri heliloojalt ühtegi rõõmsat kujundit, kuigi õnnelikke hetki ju peategelaste rikka juuditari Nina ja tangolauljast masside iidoli Chucho vahel on. Seepärast jääb hoomamatuks ka ooperi finaalis peategelaste surmaga kaasnev traagika. Tundub, et Chucho tapmine austajate poolt on võikalt loogiline – rahva kättemaks ajuvabade lugude esitamise eest (ooperis laul "Astronaut ja Kuu"). Ennast rahva (argentiinlaste!!!) südamesse laulda pole selliste lauludega lihtsalt võimalik. Ilmselt on Chucho enne "valem" leiutamist laulnud palju ilusaid ja kirglikke laule (mida meie kahjuks ei kuule). Versioon 2: Chucho, saades aru, et tema Nina ei armasta teda ja tema loominguline anne on kadunud, viskub rahva hulka ning tapab ennast ise Nina kingitud noaga.

Meie rahvusooperi solistid (**Helen Lokuta**, **Rene Soom**, **Riina Airene**) annavad endast vist parima, kuid kahjuks pole helilooja ühelegi nende poolt kehatatud peategelasele andnud erilist materjali näidata oma vokaalseid võimeid ja näitlejameisterlikkust. Vihmand iseloomustab oma tegelasi vaid väliselt. Vokaalselt oleks nagu tegemist pika teatraliseeritud keskpärase tekstiga kooriteosega, milles meisterlauljate andeid ja oskusi pole vaja raisata. Ooperikoor ja ajakirjanike rolle esitanud kvintett (**Angeliika Mikk**, **Janne Ševtšenko**, **Juuli Lill**, **Andres Köster**, **Priit Volmer**) tegid kehvast asjast saia ehk tasemel etteaste nii muusikaliselt kui ka koreograafiliselt. Kas kiita tuleks siinkohal lavastajat **Liis Kollet** või Brasiilia külaliskoreograafi **Ana Mondinit**, või hoopis mõlemat?

ETENDUSE ÖNNESTUNUIA OSA moodustavad kujundus, kostüümid (**Ann Lumiste**) ja lavaline liikumine. Vilari raamatus pole tegevusajale täpsemalt viidatud, kuid lavastuse esteetika lähtub ebamääraselt 1940.–50. aastate glamuurist ja suurilmalikust kitsist *à la* Evita. Palju oli visuaalselt meelde jäävaid lavapilte, mida täiendasid kaunid kleidid-ülilõhnad, assotsiatiivsed pildiprojektsioonid ning keegi ei passinud laval ei-tea-mida oodates. Valguskunstniku (**Airi Eras**) töö väärib Estonia puhul aga erandlikult kiitust – ei hoitud kokku elektrit ega värve. Tummfilmina nähtuna oleks selline lavastus kindlasti huvi tekitanud – et mis siis tegelikult toimub ja mis asju need kenad inimesed ajavad.

Ent kui see teos, nimetatagu teda ooperiks või muusikaliseks seansiks, suudab pakkuda kellegi hingeabi või teraapilist tröösti, võib ettevõtmise kordaläinuks lugeda.